

Warszawa

10/W/16

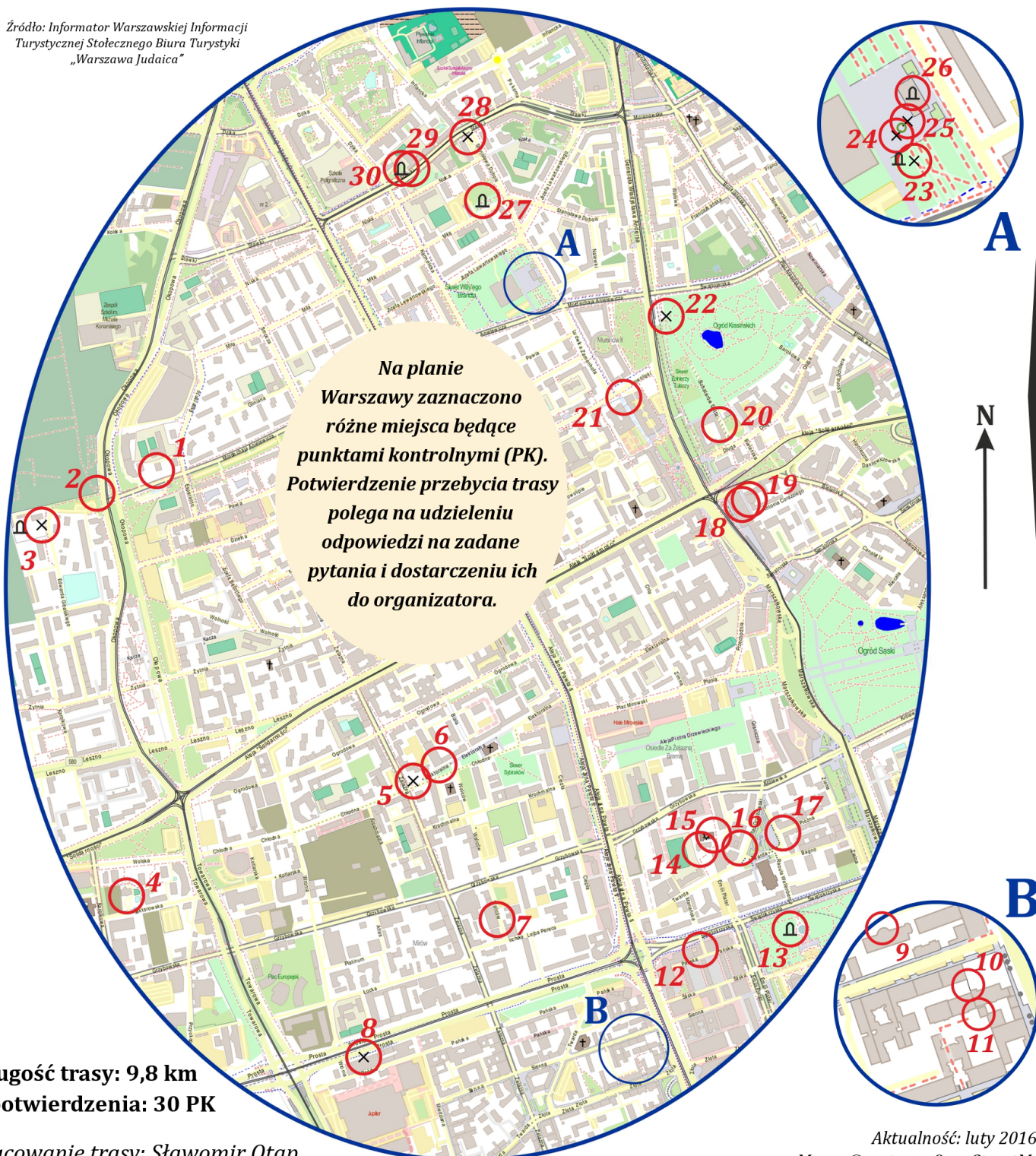
Warszawskie Judaica

Pierwsze informacje o ludności żydowskiej w Warszawie sięgają XV w. Ziemie polskie słynęły wtedy z tolerancji, co przyciągało licznych przybyszów. Początkowo Żydzi zaczęli osiedlać się na Starym Mieście, przy nieistniejącej dziś ul. Żydowskiej. Z czasem jednak ich rosnący dobrobyt spowodował zakaz zamieszkiwania ludności żydowskiej w granicach miasta. W 1774 r. w okolicach obecnego Placu Zawiszy została założona osada Nowa Jerozolima. Władze Warszawy, uznając ją za konkurencję w prowadzeniu handlu, już po roku doprowadziły do jej likwidacji. W 1795 r. władze pruskie zniósły zakaz osiedlania się Żydów w Warszawie. Na przełomie XVIII i XIX w. ustanowiono gminę żydowską i założono cmentarz żydowski. Po 1815 r. pod zaborem rosyjskim ponownie ograniczono swobodę osiedlania się. Żydzi skupili się w dzielnicy, w której najważniejszym miejscem była ulica Nalewki. Odzyskanie przez Polskę niepodległości oznaczało równouprawnienie Żydów. W latach 30. XX w. ludność żydowska stanowiła 30% populacji miasta. Wybuch II wojny światowej oznaczał dla warszawskich Żydów koniec świata. W październiku 1940 r. utworzono getto zamykając za murami 350 tys. osób uznanych za Żydów. 22 VII 1942 r. zaczęła się tak zwana „Wielka Deportacja” i likwidacja narodu żydowskiego.

Wybuchło powstanie w getcie, a po jego krwawym stłumieniu teren getta został zrównany z ziemią.

W Warszawie, mimo katastrof jakie spotkały społeczność żydowską podczas II wojny światowej, nadal można poczuć szczególną atmosferę wielokulturowego sąsiedztwa.

Źródło: Informator Warszawskiej Informacji Turystycznej Stołecznego Biura Turystyki „Warszawa Judaica”

Długość trasy: 9,8 km

Do potwierdzenia: 30 PK

Opracowanie trasy: Sławomir Otap

Opr. graficzne: Barbara Szymt i Dariusz Walczyna

Aktualność: luty 2016 r.

Mapa: © autorzy OpenStreetMap

Wersja: 1.0.

Turystyczno-Rekreacyjna Impreza na Orientację (10/W/16)

PK 1	<i>W sierpniu 1943 r. w ruinach getta założono obóz koncentracyjny zwany od ulicy Gęsiej „Gęsiówką”. Umieszczono tu około 5000 Żydów. 29 lipca 1944 r. obóz ewakuowano. Pozostało jedynie 348 więźniów, których uwolniono podczas Powstania Warszawskiego.</i>
	Żołnierze jakiego Batalionu AK uwolnili więźniów?
PK 2	<i>Cmentarz Żydowski - założony w 1806 r. Jest jednym z nielicznych czynnych obecnie cmentarzy żydowskich w Polsce.</i>
	Kiedy cmentarz wyłączono z Getta?
PK 3	<i>Ul. Gibalskiego. Pomnik Wspólnego Męczeństwa Żydów i Polaków - pomnik upamiętniający masowe groby Polaków i Żydów zamordowanych podczas II wojny światowej. Przy wejściu kamień z godłem Polski i Gwiazdą Dawida.</i>
	W ilu językach umieszczono napis na kamieniu?
PK 4	<i>Ul. Jaktorowska. Dom Sierot Janusza Korczaka. Przed budynkiem monument upamiętniający J. Korczaka.</i>
	Ile pamiątkowych tablic znajduje się na ścianie frontowej budynku?
PK 5	<i>Ul. Chłodna 24. Na wysokości tego budynku na początku 1942 r. wybudowano drewniany most dla Żydów przechodzących z „małego” do „dużego” getta. Obecnie w tym miejscu znajduje się instalacja artystyczna „Kładka pamięci”, która za sprawą użytych multimediiów przywraca pamięć tych trudnych wydarzeń.</i>
	Jaka data widnieje na okularach fotoplastykonu?
PK 6	<i>Ul. Chłodna 20 - „Kamienica pod Zegarem”. Dom, w którym mieszkał prezes Gminy Żydowskiej Adam Czerniaków.</i>
	Ile półokrągłych balkonów znajduje się na ścianie frontowej kamienicy?
PK 7	<i>Ul. Waliców. Zachowany mur getta, który dzielił ul. Waliców.</i>
	Ile zamurowanych okien znajduje się na parterze na prawo od tablicy?
PK 8	<i>Ul. Prosta - właz, którym w maju 1943 r. wydostało się z getta kilkudziesięciu powstańców.</i>
	Ile dłoni znajduje się na szczeblach włazu?
PK 9	<i>Dawny Szpital Dziecięcy im. Bersonów i Baumanów zbudowany dla dzieci żydowskich w latach 1876-1878. Tablica pamięci Anny Braude Hellerowej - lekarza dyrektora szpitala w latach 1930-1942 zamordowanej w bunkrze wraz chorymi dziećmi podczas powstania w getcie warszawskim.</i>
	Szpital jakiego zgrupowania AK mieścił się tu podczas Powstania Warszawskiego?
PK 10	<i>Zachowany mur getta - miejsce pamięci. Wejście od ul. Złotej 62.</i>
	W jakim mieście znajduje się kopia muru oraz 2 cegły z niego wyjęte?
PK 11	<i>Zachowany mur getta - miejsce pamięci. Wejście od ul. Złotej 62.</i>
	Na jakich kontynentach znajdują się cegły wyjęte z tego muru?
PK 12	<i>Ul. Mariańska 1. Tu w getcie warszawskim w latach 1940-1942 Luba Blum Bielicka prowadziła Żydowską Szkołę Pielęgniarek.</i>
	Jakim medalem została odznaczona?
PK 13	<i>Park Świętokrzyski. Pomnik Janusza Korczaka z dziećmi.</i>
	Kiedy wmurowano kamień węgielny pod pomnik?
PK 14	<i>„Biały Domek” ul. Twarda 6 - w tym budynku w okresie międzywojennym mieściło się wiele instytucji żydowskich.</i>
	Jaka kuchnia się tu znajduje?
PK 15	<i>Synagoga Nożyków - wzniesiona w latach 1898-1902 z fundacji małżeństwa Zalmana i Ryfki Nożyków.</i>
	Kto dyrygował chórami synagogałnymi podczas otwarcia Synagogi w 1902 roku?
PK 16	<i>Teatr Żydowski im. Estery Rachel i Idy Kamińskiej - Centrum Kultury Jidysz.</i>
	Dotacja którego Ministerstwa pomogła wyremontować budynek w 2006 roku?

PK 17	<i>Ul. Próżna dawniej Ogrodowa. Nazwę nadano w 1770 r. i wiązała się z brakiem zabudowy ulicy.</i>
	Ile tabliczek z nazwami ulicy z różnych okresów znajduje się na rogu tej kamienicy?
PK 18	<i>„Błękitny Wieżowiec”- w tym miejscu przy ul. Tłomackie znajdowała się Wielka Synagoga wzniesiona w l.1875-1878. Stała się symbolem żydowskiej Warszawy. Budynek został wysadzony w powietrze 16 maja 1943 r. o godz. 20.15, co stanowi symboliczną datę zakończenia powstania w Getcie.</i>
	Jakie daty wzniesienia Synagogi figurują na tablicy z tyłu „Błękitnego wieżowca”?
PK 19	<i>Żydowski Instytut Historyczny wzniesiony w latach 1928-1936.</i>
	Co w tym budynku założył doktor Emanuel Ringelblum?
PK 20	<i>Ul. Bohaterów Getta dawniej ul. Nalewki - jedna z najważniejszych niegdyś ulic żydowskiej Warszawy. Gmach Arsenau.</i>
	Czym był Arsenau w sierpniu 1944 r.?
PK 21	<i>Pałac Mostowskich. Niedaleko tego miejsca stał dom, w którym mieściła się redakcja „Małego Przeglądu” założonego przez Janusza Korczaka.</i>
	W którą rocznicę powstania pisma ufundowano tablicę?
PK 22	<i>Jedna z czterech głównych bram getta.</i>
	Kiedy przez tą bramę wjechały oddziały SS w celu wymordowania resztek Żydów Warszawy?
PK 23	<i>Ławeczka Jana Karskiego - emisariusza władz Polskiego Państwa Podziemnego.</i>
	Co znajduje się na okładce książki "Story of a Secret State"?
PK 24	<i>Pomnik Żegoty - organizacji utworzonej przez Polskie Państwo Podziemne dla ratowania Żydów w czasach Holocaustu.</i>
	Czym darem jest pomnik?
PK 25	<i>Drzewo wspólnej pamięci Żydów polskich zamordowanych w latach 1939-1945 oraz Polaków, którzy zginęli niosąc pomoc Żydom.</i>
	W którą rocznicę powstania w getcie ufundowano ten pomnik?
PK 26	<i>Pomnik Bohaterów Getta - odsłonięty w piątą rocznicę wybuchu powstania na ruinach getta. Na pomniku dwie płaskorzeźby autorstwa Natana Rappaporta.</i>
	Ile hełmów żołnierzy niemieckich konwojujących pochód Żydów widać na płaskorzeźbie z tyłu pomnika?
PK 27	<i>Miejsce domu Miła 18, w piwnicach którego był bunkier sztabu Żydowskiej Organizacji Bojowej, gdzie ukrywało się ponad 100 osób. Gdy bunkier został odkryty przez Niemców większość powstańców, wraz z Mordechajem Anielewiczem, popełniła samobójstwo. W 1946 r. na tym miejscu usypano kurhan i postawiono kamień z napisami w 3 językach.</i>
	Ile betonowych fragmentów leży wokół kamienia?
PK 28	<i>Jeden z pomników na trakcie Pamięci Męczeństwa i Walki Żydów.</i>
	Kogo upamiętnia?
PK 29	<i>Budynek Domu Kultury „Muranów”.</i>
	Ilu Żydów uwolniono tu w pierwszych godzinach Powstania Warszawskiego przez żołnierzy AK-Kedyw Kolegium „A”?
PK 30	<i>Umschlagplatz – plac, z którego od 22 lipca 1942 r. odchodziły transporty Żydów do obozu zagłady w Treblince. Na pomniku wykuto 448 imion od Abła do Żanny.</i>
	Ile imion na literę F wykuto na ścianie?

Odpowiedzi należy przesłać na e-mail: poczta@trino.pttk.pl lub za pomocą formularza.

Przesłanie odpowiedzi oznacza zgodę na umieszczenie na liście osób, które przebyły trasę TRInO.